

kedéstől – az együttgondolkodás ne-
kiveselkedésétől. Nem riogat fárasztó
okfejtésekkel, csak jelez. Tulajdon-
képpen nem akar mást, mint felhívni
a figyelmet arra, hogy valami nincs
rendben. Hogy amit biztosnak érez-
tünk, mállásnak indult, hogy életünk
vezetése mintha kicsúszott volna a
kezükből, az evidenciákat kérdője-
lek váltották fel, biztonságérzetünk
illúzióknak bizonyul.

Az *Ugyanaz az ajtó* magyar ki-
adása Updike-rajongóknak kötele-
ző, hiszen mindazokat az erényeket
felmutatja, mint korábban megje-
lent kötetei, ugyanakkor az íróval is-
merkedők számára is jó kezdést ad-
hat, hiszen igazán kedvcsináló írások
ezek, sok oldalról teszik megközelít-
hetővé a sikerszerző életművét.

FALVAI MÁTYÁS

(Fordította Bartos Tibor; Gy. Horváth
László, Katona Tamás, Osztovs Levente,
Takács Ferenc, Udvarhelyi Hanna,
Európa Könyvkiadó, Budapest, 2006,
268 oldal, 2300 Ft)

JÓNÁS TAMÁS:

Kiszámítható józanság

„Ne szeressen, aki ért!” Az *Átkozó* cí-
mű versből idézek.

Hát én szeretem Jónás Tamás
verseit, és hogy érthessem is őket,
gondoltam, zenét illesztetek alájuk.

Először azt hittem, ennél nincs
is egyszerűbb dolog a világon. Egy
Almodóvar-filmzene biztosan meg-
felel. De spanyol szenvedély ide
vagy oda, túl erőtlennek bizonyult.
Pedig szenvedély az kell.

Legyen sötétebb. Mondjuk az
Álmosvölgy legendája című film dalai.
Tele kísértettel és sikolyokkal. De
démonok ide vagy oda, túlságosan
díszletjellegű volt a zene. Pedig dé-
monok is kellene.

Legyen durvább. Mondjuk Lou
Reed *The Raven* című albuma, úgy-
is van a kötetben elég fekete madár.
Ennek passzolnia kell. De érdes
hang ide vagy oda, túlságosan üres-
nek tűnt a lemez. Mintha nem lenne
tétje a művészetnek. Márpedig Jó-
nás Tamás nem az, akinél babra
megy a játék.

Hát nincs egy énekes, aki telje-
sen odaadta volna magát az alkotás-
nak? Aki minden fájdalmat belesűri-
tett a dalba? Még akkor is, ha szusza-
kolni kellett, és egy-egy pata, szarv
vagy szárny lépten-nyomon kiló-
gott? Aki pont olyan nyers és töré-
keny egyszerre, mint a *Kiszámítható
józanság* versei?

Maria Callas lett végül a megoldás.
Kerestem tőle egy lemezt, és
hagytam, hogy közösen szakasszák
meg a szívemet Jónás Tamással.

Elővettem a vékony kötetet, és
fellapoztam.

Csalóka dolog a *nomen est omen*
kifejezés. Mert látszólag ugyan egy
Istennel szembeszálló Jónással, és

egy kétkedő Tamással van dolgunk, ám valójában a költő nagyon is hisz valamiben. Például az olvasójában.

Annak ellenére, hogy egy pofonnal indít feléje: „Vagy kértem én, hogy olvasóm legyél? / Hagyd abba most, jobb még az elején.”

Mert aki ezek után marad, az sokáig marad. És folytatja a kötet-címadó verssel.

Aztán ha átesik a kezdeti állatvéddős felháborodásain, illetve a „hogya csudába foghatta meg?” problémakörén, hiszen a varjú nagyon óvatos állat, vagy fészekből lopta, vagy sebesült volt, vagy csapdát állított neki, szóval, ha ezeken a kételyeken átverekszli magát az olvasó, nem marad más hátra, mint a vers virágkelyhe. A porzók és a bibe: az irányított érzelmek próbája. Ami pont olyan nonszensz, mint a hang nélküli orgazmus. Sosem tudod meg, mire lennél valójában képes.

De hogy miért a virág- és az orgazmus-kép?

A virág a rózsza miatt. A lámpaként világító rózsza miatt, mely két versben is felragyog, és amely úgy virraszt szegyen és álmok fölött, mint egy asszony. A rózsza a nőiesség szimbólumaként nekem itt kicsit olyan, mint egy férfi animája. Mint az az érzékenység, amitől a költő lesz.

Eszembe jut még erről a képről Pilinszky is, bár a könyvben inkább

József Attila és Petri szelleme idéződik meg.

Pilinszky rózsáját, mondjuk, én vörösnek képzelem, de az is világít valamilyen formában: „Mielőtt bármit elkövetnek, / gondoljanak a rózsaketre, / vagy még inkább egyetlen rózsatőre, / egyetlenegy rózsára, uraim.”

Az orgazmus szintén többször előkerül a versekben, mint a szülőség szükségéből csonka gyakorlata, vagy akár mint a halál szinonimája.

Mert a halál szintén központi helyet foglal el a kötetben. Az anyaversek visszatérő szelleme,

mint Petri Sárája vagy Kornis Apa-figurája, olyan természetességgel közlekedik az élők között, mintha még ő maga is élne. Úgy tesz, mint aki titkolja, hogy meghalt. Vértagyasztó ez a pantomim. És igazából azt sem lehet tudni, hogy ki a mozga-

tója. Az anya nem tud végleg elbúcsúzni, vagy a fiú tartja itt még erőszakkal.

A legfontosabb érzet mégis a sötétség ebben a lírában. Ami a mindennapi felsoroltaknál is feketébb és erősebb, és ami szintén rátelepszik a poétára. Ez az ős Kaján- vagy Káin Úr-szerű alak, hol Holló úrként, hol pedig aljasként tűnik fel, hogy kicsipjen egyet a költő lelkéből. Hogy még párszor megkínozza, és végképp elátkozottá tegye.

De a költőnek nem olyan gyenge a szíve, hogy az megszakadhatna efféle támadásoktól. Legföljebb az olvasók szíve teszi ezt.

Mi pedig szakaszott szívvel mi mások is lehetnénk, mint szakasztott emberek. És ez annyira nem is rossz hír.

FINY PETRA

(Magvető Kiadó, Budapest, 2006, 64 oldal, 1690 Ft)

FÜLÖP GÁBOR:

Leó görögülésben Gyermekversek

A gyermekeknek szánt igazi, minőségi alkotások szeretete nincs korhatárhoz kötve. S hogy miért felejtődik ott az érettebb korú polgár is a televízió előtt, ha éppen a *Süssi* bábfilmek valamelyike vagy a *Futrínka utca* szerepel műsoron? Kézenfekvő válasz volna erre a nosztalgia, vagy hogy „mindannyiunkban ott szunnyad a hajdani gyermek”, de vélhetően nem csupán ennyiről van szó. A gyermekközönségre gondolva megalkotott művek éppen „gyermeki látásmódjuk” miatt is érdekesek lehetnek a felnőttek számára. Figyelemre méltó ugyanis, hogy a gyermekirodalomként számon tartott művek legsikeresebbjei közül melyek sok éppen a „felnőtt világnak” azo-

kat a logikai bukfcenceit és következetlenségeit leplezi le, amelyeket olyanra logikusnak és ésszerűnek gondolunk (vagyis többnyire nem is gondolunk rájuk sehogyan). Selma Lagerlöf, Janikovszky Éva vagy Lázár Ervin gyermekirodalmának titka is éppen ebben rejlik, s talán nem tévedünk, ha eme kettősség erényét véljük felfedezni az újvidéki születésű, de már bő másfél évtizede Magyarországon élő Fülöp Gábor legújabb, *Leó görögülésben* című – „gyermekversek” műfajmegjelölésű – kötetében is.

Hogy mit lehet tudni Leóról? A karikatúra műfaját a Nagy Endreféle kabaré színvonalán művelő Léphaft Pál illusztrációi szerint meglehetősen hasonlít Fülöp Gáborra, ráadásul gyanúnkat, amely valami írói alteregófélet sejt személyében, még inkább fokozza, hogy két húga is van, Hanga és Zsóka, akik feltűnően ugyanazt a nevet viselik, mint a hús-vér költő lánygyermekai a való világban. Persze ők is megkapják a magukét – megtudjuk például, hogy Leó Hangával nem menne bankba, mert hűgocskája „Úgy ordít néha, / hogy elszaladna előlünk minden pénz” (*Leó és Hanga*), miképpen Zsókaról is kiderül, hogy Leónk leginkább sintérnek alkalmazná, ugyanis „amelyik kóbor-kutyát / ő megsimogatja, / attól megszabadult a város” (*Leó és Zsóka*). Azonban nem csupán a szűkebb családtagok viselkedése lesz Leó le-